

Zb. M.

Od Babilonu do Brazylii

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 8/2, 312-313

1963

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

rzędu chronologicznym przegląd typów szkieł i opisy sposobów produkcji odręcznej ongiś do całkowicie dziś zmechanizowanej.

W odrębnym artykule Heinricha von Wolfferdorfa omówiono wynalazek szkieł kontaktowych (nakładanych bezpośrednio na soczewkę).

Do tej samej serii artykułów rocznicowych należy bardzo ciekawy artykuł Heintza Letscha zamieszczony w nrze 4/1962 „Jenaer Rundschau“. Autor omawia pomysły i rozwój konstrukcyjny uniwersalnego planetarium do demonstracji ruchów Słońca, Księżyca, planet i gwiazd. Artykuł ilustrowany jest zdjęciami i opisami zasadniczego i pomocniczego wyposażenia planetariów w rozwoju historycznym — od pierwszego planetarium do najnowszych typów, umożliwiających wszechstronną i precyzyjną demonstrację ruchów wszechświata.

Zb. M.

HISTORYCZNY ROZWÓJ ŻYROKOMPASÓW

„VDI Zeitschrift, organ zrzeszenia inżynierów w NRF, przynosi w nrze 11/1962 artykuł Maxa Schutera omawiający historyczny rozwój zmian i udoskonaleń, jakim podlegały w Niemczech wynalazek i realizacja żyrokompasu (kompasu wirującego), powszechnie dziś stosowanego w żegludze i lotnictwie.

Autor artykułu jako współpracownik naukowy dra Hermana Anschütz-Kaempfege, wynalazcy i budowniczego żyrokompasu w Niemczech, obserwował prace, badania i innowacje związane z wynalazkiem od momentu narodzenia się pomysłu kompasu niemagnetycznego aż do pełnej realizacji prototypu w 1905 r. W artykule omówiono szczegółowo fazy rozwoju kompasu wirującego oraz podano istotne dla zrozumienia rozmiaru wysiłku twórczego wydarzenia z życia dr Kaempfege. Ciekawy jest fakt, że autor artykułu uważa pomysł żyrokompasu, opatentowany w tamtym czasie przez firmę amerykańską „The Sperry Gyroscope Company“ z Nowego Jorku, za przechwycony podstępem od dra Kaempfege.

Zb. M.

PIERWSZA RADZIECKA KOPARKA

Czasopismo „Stroitielnyje i Dorożnyje Masziny“ podaje w nrze 9/1962, w rubryce *Z historii maszyn budowlanych* wiadomości o pierwszej radzieckiej koparce, zbudowanej w 1932 r. Była to koparka odsiębierna o napędzie parowym — posiadała jeden kocioł parowy i trzy maszyny parowe do napędzania elementów roboczych i jezdnych koparki.

Zb. M.

OD BABILONU DO BRAZYLII

W ciągu wielu stuleci zmieniały się style budownictwa i technika budownictwa, ale myśl techniczna i założenia konstrukcyjne w niczym nie ustępowały dzisiejszym. Zeszyty 110 i 111 z 1962 r. czasopisma „Bâtir“ przynoszą ciekawe artykuły G. Albert-Roulhaca *Babilon a Brazylia* i *Wielka droga ludzkości*, będące próbą udowodnienia tego stwierdzenia. Opisano tu wybrane zagadnienia techniki

budowlanej i założeń konstrukcyjnych wielkich budowli ludzkości od Babilonu i Egiptu poprzez Grecję, Rzym, Kartaginę, Europę, Chiny, Meksyk aż do nowej stolicy Brazylii. Publikacje te, oparte w zasadzie na książce Wolfa Schneidera *De Babylone à Brasilia* (Paris 1961), zawierają również wiele ciekawych i oryginalnych uwag autora artykułów.

Zb. M.

FRANCISZEK D'ORBAY i JAKUB SOUFFLOT

Czasopismo „Bâtir“ chętnie zamieszcza artykuły o życiu i pracy wielkich francuskich budowniczych.

Tak w nrze 107 z 1962 r. zamieszczono artykuł o słynnym budowniczym i architekcie Franciszku d'Orbay, żyjącym w czasach Ludwika XIV. Opisano tu jego życie, prace oraz najwybitniejsze wzniesione przez niego budowle. Nr 115 z 1962 r. przynosi artykuł o największym budowniczym francuskim XVIII w. Jakubie Soufflocie, twórcy Pałacu Sprawiedliwości i Panteonu w Paryżu, obserwatorium paryskiego i wielu innych równie znanych budowli.

W obu artykułach obok danych biograficznych znaleźć można dużo wiadomości o technice budowlanej w czasach, w których żyli d'Orbay i Soufflot.

Zb. M.

O MACHINACH Z MARLY

Francuskie czasopismo „Bâtir“, poświęcone budownictwu zamieszcza w nrze 116 z 1962 r. niezwykle ciekawy artykuł G. Albert-Roulhaca o historii wodociągów pompowych, zbudowanych na żądanie Ludwika XIV przez Arnolda de Ville w Marly nad Sekwaną w pobliżu Wersalu.

W artykule podano przebieg robót przy budowie wodociągu, trwających od 1681 do 1684 r. oraz opisano dokładnie „machiny z Marly“. Liczne ryciny i dokładne opisy kreślą losy tej ówczesnej rewelacji technicznej, służącej do zasilania słynnych fontann wersalskich.

Zb. M.

HISTORIA MOSTÓW HAMBURGA

„Die Bauverwaltung“, czasopismo wydawane w NRF, zamieściła w nrze 11/1962 artykuł inż. L. Rettiga o budowie dwu wielkich mostów w Hamburgu, łączących miasto z portem. Autor utrzymuje, że oba mosty są ciekawe nie tylko z punktu widzenia budownictwa, komunikacji oraz gospodarki miasta, lecz również i ze względów historycznych. Na tym tle maluje on rozwój przestrzenny i gospodarczy Hamburga w latach 1320—1962 oraz rozbudowę portu i dzielnicy portowej ze szczególnym uwzględnieniem technicznych zagadnień budowy mostów łączących miasto z portem.

Czternaście rysunków mostów oraz planów Hamburga na przestrzeni sześciu wieków ilustruje wywody tego ciekawego artykułu.

Zb. M.